

Bouwhistorische verkenning
Veerhaven 14/15
Rotterdam

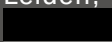
versie 1.4 (2018)

Colofon

Copyright ©:

Leiden, 2018

Teksten, vormgeving en illustraties:

 (tenzij anders vermeld)

Op dit document berusten auteursrechten. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van Bouwhistorisch bureau MoNed te Leiden.

Bouwhistorische verkenning Veerhaven 14/15 Rotterdam

Datum: (onderzoek/rapportage)
februari 2017 / aangepast 7 augustus 2018

Versie: 1.4

Opdrachtgever:

[REDACTED]
Veerhaven 14-15
3061 CJ Rotterdam

Architect:

Rotterdamse Grond

contactpersoon: [REDACTED]

Veerhaven 14 - 15
3061 CJ Rotterdam

Bouwhistorisch onderzoek:

Bureau MoNed

Uitgevoerd door: [REDACTED] (BNB-lid)

Schelpenkade 13
2313 ZT Leiden

ROTTERDAMSE GROND
Veerhaven 14-15
3016 CJ Rotterdam
t +31(0)10 351 02 07
www.rotterdamsegrond.nl

 bouwhistorie & bouwkunde
MoNed

INHOUD

Inleiding	6
1. Samenvattingen	8
2. Algemene gegevens	9
3. Historische omschrijving	
3.1 Inleiding	14
3.2 Stedebouwkundige situering	14
3.3 Exterieur	14
3.4 Constructie	18
3.5 Interieur	18
4. Bouwgeschiedenis	
4.1 Stedebouwkundige ontstaansgeschiedenis	31
4.2 Bouwfaseringen	31
5. Waardestelling	
5.2 Contextuele waardestelling	36
5.3 Interne waardestelling	45
Bronnen en Literatuurlijst	51

INLEIDING

In opdracht van de heer [REDACTED] heeft Bureau Moned onderzoek verricht naar het dubbele pand aan de Veerhaven 14-15 te Rotterdam. Het betreft een bouwhistorische verkenning van het pand waarbij geen elementen of afwerkingen zijn verwijderd.

Tijdens het onderzoek is dankbaar gebruik gemaakt van de aangeboden informatie van de heer [REDACTED]. Hij heeft in eerdere fasen uitgebreid onderzoek verricht naar de architecten De Roos & Overijnder die ook dit pand ontworpen hebben.

Dit bouwhistorisch onderzoek en de verslaglegging daarvan is uitgevoerd in februari 2017, overeenkomstig de Richtlijnen Bouwhistorisch Onderzoek 2009. Behalve het onderzoek ter plaatse zijn ook relevante archieven bezocht waaronder die van de gemeente Rotterdam en de Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed (RCE).

Leiden, 23 februari 2017 (aangepast 7 augustus 2018)

[REDACTED]

[REDACTED]

bouwhistoricus,
erkend door Bond van Nederlandse Bouwhistorici

1. SAMENVATTING

Bouw- en gebruiksgeschiedenis

Het totale pand is in twee fasen gebouwd waarbij de eerste dateert uit 1904 en de tweede uit 1916. Beide fasen stonden onder leiding van het bekende Rotterdamse architectenduo De Roos en Overeijnder. Zij hebben het pand zowel aan de buiten- als binnenzijde tot in detail kunnen ontwerpen, waarbij zelfs lampen en handgrepen werden meegenomen. Hierbij zijn ook bekende leveranciers betrokken zoals de Firma de Braat uit Delft voor de erker, firma THoofst en Labouchère voor de sectiegelwerk onder de erker en diverse glas-in-lood vensters van W. Bogtman en H. Asperslagh. Opdrachtgever en gebruiker van het pand was de firma Van Uden, een rederij die in het midden van de 19e eeuw in de havens van Rotterdam begon. Latere aanpassingen aan het pand betreffen voornamelijk uitbouwen aan de achterzijde waarbij de oorspronkelijke opzet en inrichting gehandhaafd bleef. Ook deze aanpassingen zijn in opdracht van de stichter van het pand uitgevoerd. De laatste aanpassingen bevinden zich op de bovenste verdiepingen ten behoeve van het woongedeelte van de huidige eigenaren.

Waardering

Nu is het relatief uitzonderlijk dat een architect de opdracht krijgt voor een totaal architectuur waarbij zowel de bouw van het pand als de aankleding tot in detail door hem/haar ontworpen wordt. Dit kwam aan het einde van de 19e en begin 20e eeuw iets regelmatig voor. Dat een totaal concept uit deze periode, van deze belangrijke architecten, vandaag de dag nog gaaf compleet is, differentieert dit monument van andere. Het spreekt dan ook voor zich dat hierdoor het pand voor het overgrote deel cultuurhistorisch hoog gewaardeerd is. De uitbouwen op de verdiepingen zijn door dezelfde gebruiker aangebracht. Gezien het verschil in kwaliteit ten opzichte van de eerdere fasen, en de termijn waarin het is gebeurd, heeft ertoe geleid dat deze ingrepen als indifferent zijn gewaardeerd. Uitzondering hierop zijn de in 1948 aangebrachte glas-in-lood ramen van glazenier Asperslagh. Deze kunnen gezien worden als bijzondere kunstwerken die specifiek voor dit pand en deze gebruiker zijn gemaakt en hoog monumentaal zijn gewaardeerd.

2. ALGEMENE GEGEVENS

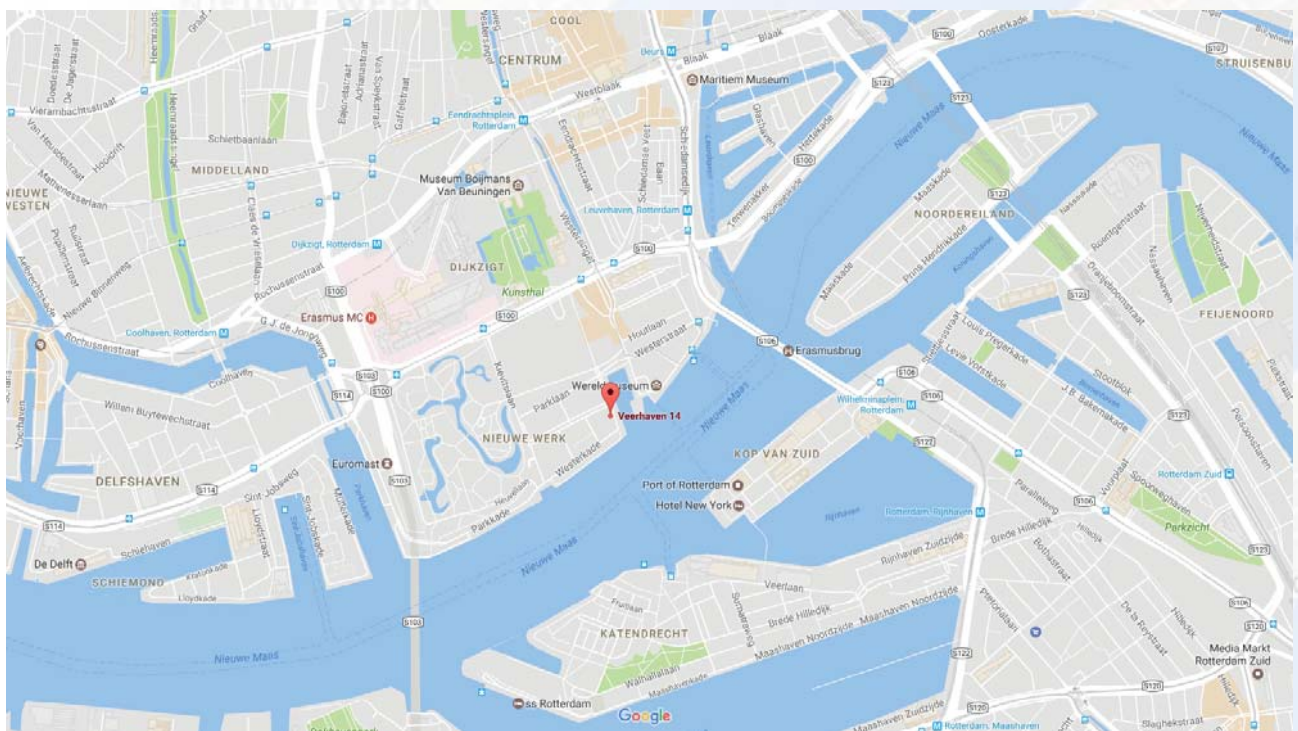
provincie	Zuid-Holland
gemeente	Rotterdam
plaats	Rotterdam
kadastraal sectie en nr	AG 873
adres	Veerhaven
huisnummer	14-15
postcode	3016 CJ
monumentenstatus:	Rijksmonument
Projectnummer:	1006931

Redengevende omschrijving/Motivatie: (exact copy)
Inleiding:

Dubbel KANTOORPAND met WOONHUIS voor de scheepvaartmaatschappij Van Uden naar ontwerp van de architecten J.H. de Roos en W.F. Overijnder in rijk gedecoreerde Overgangsarchitectuur in opdracht van de toenmalige directeur C. van't Hoff. Het pand kwam tot stand in twee bouwfasen.

Het linker bouwdeel, met kantoor en bovenliggende directeurswoning, werd in 1910 opgeleverd. In 1915 werd het pand geheel in stijl door De Roos en Overeynder verdubbeld.

Onder:
Uitsnede uit Google maps

N.B. In 1948 werd de indeling van de kantoorruimten aan de achterzijde op de tweede en derde verdieping gewijzigd en werd de veranda hier vervangen door een rechthoekig zakelijk bouwvolume met een stalen vensterpui, waarin de bedrijfs-kantine werd ondergebracht, naar ontwerp van architecten Lockhorst en Overijnder.

In 1966 werd een groot deel van het achterterrein bebouwd met een één bouwlaag tellende aanbouw voor diverse kantoor- en magazijnruimten.

Omschrijving:

Statig kantoorpand op een vrijwel rechthoekige plattegrond boven een granieten sokkel, in zandsteen opgetrokken met natuurstenen sierbanden en gedecoreerde lateien. Het pand heeft vier bouwlagen, een kelder en een hoge kapverdieping onder een steil, met rode pannen bedekt zadeldak¹. Aan de achterzijde heeft het pand een uitbouw van één bouwlaag, waarvan alleen het rechterdeel bij het oorspronkelijke ontwerp hoort. De deuren en de kozijnen zijn van hout. Op de begane grond, geheel links en rechts, twee identieke ingangsportalen onder een rondboog, voorzien van een smeedijzeren traliehek. Tussen de ingangsportalen twee brede getoogde zesledige vensters. In de dagkanten van de vensters en de deuren gedecoreerde colonetten. In het rechter geveldeel, ter hoogte van de eerste, tweede en derde verdieping, vijf rechthoekige schuifvensters. In het linker geveldeel boven het venster van de begane grond drie smalle getoogde vensters en boven de ingang twee smalle vensters. Op de tweede verdieping een rijk gedecoreerde smeedijzeren erker rustend op smeedijzeren consoles in Jugendstil-trant. Naast de erker links, op de tweede en derde verdieping, een breder venster met bovenlicht. Op de derde verdieping boven de erker een balkon met smeedijzeren balustrade, waarachter een getoogde balkondeur geflankeerd door smalle rechthoekige vensters. Het pand wordt bekroond door een bakgoot op houten klossen. In het dak vier tweeledige dakkapellen.

Op de nok van het dak staat in ijzeren kapitalen de firma-naam: “van UDEN B.V.”

1] dit zijn geen rode dakpannen maar leidekking.

De representatieve delen van het interieur zijn in vrijwel oorspronkelijke staat bewaard gebleven. Het trappenhuis van het oudste gedeelte is uitgevoerd in Berlagiaanse stijl in geglaazuurde gele baksteen met troggewelven onder een open galerij op de eerste verdieping. De traptreden zijn van graniet, de leuning is van koper, de balustrade heeft smeedijzeren kruldecoraties. Op de overloop naar de eerste verdieping bevindt zich een groot drielichtvenster met glas-in-lood. Het trappenhuis wordt verlicht door zes fraaie smeedijzeren hanglampen in de stijl van de vroege Gispen.

Het trappenhuis in het aangebouwde deel is iets soberder vormgegeven met betegelde vloeren en borstweringen van donkergroen geglaazuurde baksteen. De vensters in het trappenhuis en de (getoogde) bovenlichten van de vensters aan de voorzijde (directiekamers) zijn voorzien van (gebrandschilderd) glas-in-lood met voorstellingen ontleend aan de Handel (Minerva), de Scheepvaart en de mythologie van de Zee (Poseidon) uit het atelier van W. Bogtman uit Haarlem. Ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de firma in 1948 zijn met dezelfde thema's op verschillende plaatsen in het gebouw glas-in-loodramen aangebracht naar ontwerp van Henk Asperslagh. In het trappenhuis is verder nog het speciaal hiervoor ontworpen houten meubilair aanwezig.

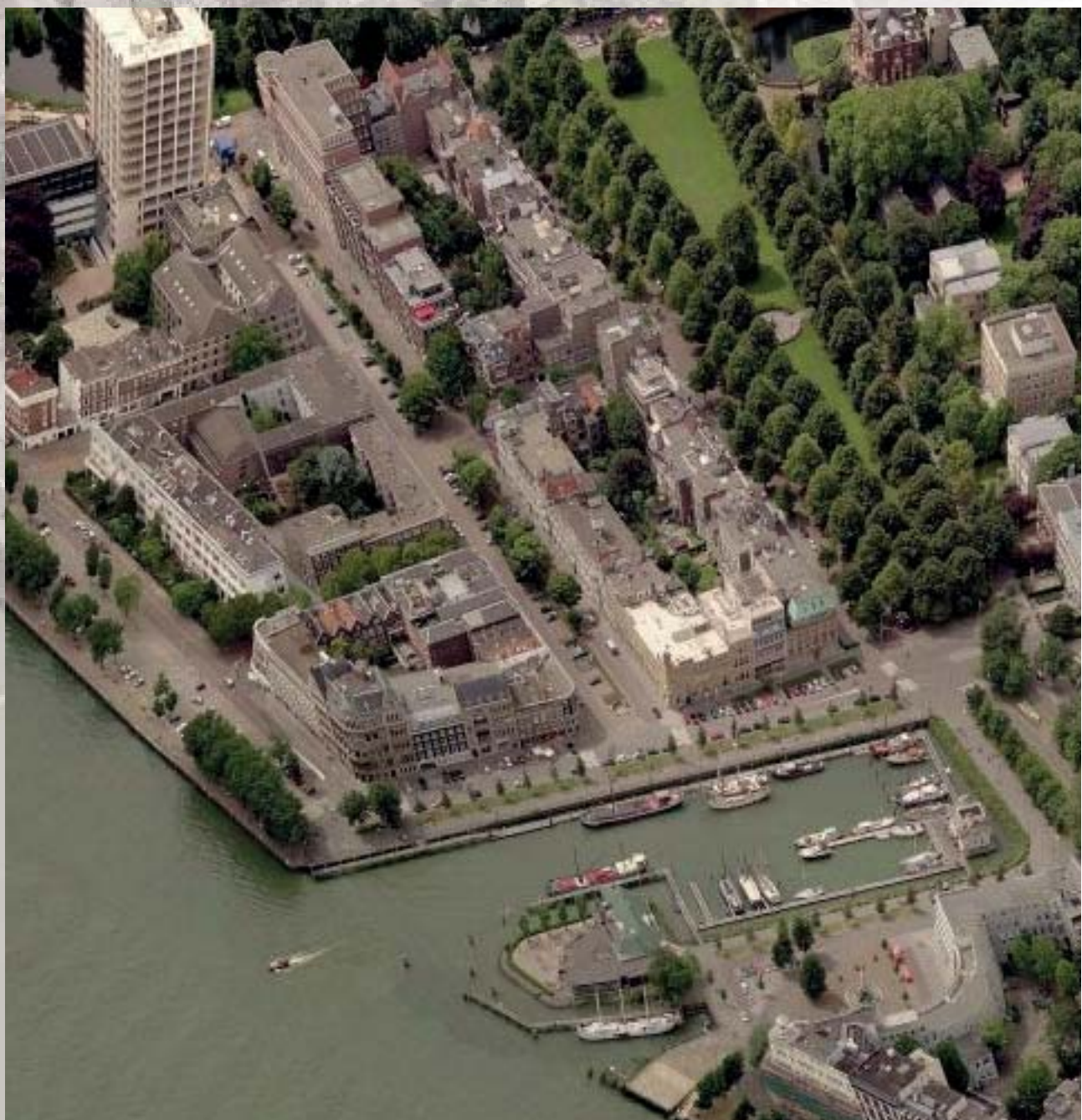
De muren van het trappenhuis in het oorspronkelijke woongedeelte zijn tot halverwege bekleed met wit geglaazuurde tegels met Jugendstil motieven. In de rijk vormgegeven directiekamers, aan de voorzijde op de begane grond en over de volle breedte op de eerste verdieping, zijn van bijzonder belang: de houten lambrizingen tot aan het plafond, de houten (cassetten)plafonds, de parketvloeren met geometrische motieven, de originele marmeren schouwen en fraaie haarden met Gispen ornamenten, de lichtarmaturen en plafonnières, de ingebouwde kasten en de decoratieve koperen deurklinken. De oorspronkelijke kantoorvertrekken zijn deels gemoderniseerd. Alleen de kantoren die aan de gang grenzen, met gedecoreerde houten toogvensters en schuifloketten voorzien van kleine roedenverdeling met geslepen glas, zijn nog vrijwel authentiek.

Waardering:

Rijk vormgegeven kantoorpand in overgangsstijl met Jugendstil detaillering, van algemeen belang vanwege architectuur- en cultuurhistorische waarde, alsook van belang uit typologisch oogpunt als vroeg voorbeeld van kantoorbouw ten behoeve van de scheepvaart in het Scheepvaartkwartier en van belang binnen het oeuvre van de architecten J.H. de Roos en W.F. Overeinder.

Pagina 13:
De huidige kadastrale kaart
Bron: kadaster.

Onder:
Uitsnede uit Bingmaps van het
bouwblok met de Veerhaven

0 m 5 m 25 m

12345 Perceelnummer	Deze kaart is noordgericht	Schaal 1:500	
25 Huisnummer			
— Vastgestelde kadastrale grens			
— Voorlopige kadastrale grens			
— Administratieve kadastrale grens			
— Bebouwing			
— Overige topografie			
Voor een eensluidend uittreksel, Apeldoorn, 12 februari 2017 De bewaarder van het kadaster en de openbare registers		Kadastrale gemeente Sectie Perceel	ROTTERDAM 4E AFD AG 873
Aan dit uittreksel kunnen geen betrouwbare maten worden ontleend. De Dienst voor het kadaster en de openbare registers behoudt zich de intellectuele eigendomsrechten voor, waaronder het auteursrecht en het databankenrecht.			

3. HISTORISCHE OMSCHRIJVING

3.1 Inleiding

De hoofdonderdelen van het gebouw worden aangeduid door de toevoegingen 'voor', 'links', 'achter' en 'rechts', gerelateerd aan de voorgevel van het hoofdgebouw. Per kleiner onderdeel (beschrijving van wand in vertrek, enkele gevel etc.) worden de toevoegingen beschreven, gerekend vanuit de positie staande voor en kijkend naar het onderdeel.

3.2 Stedebouwkundige situering

Het pand is in twee fasen gebouwd. Officieel heeft het twee toegangen en twee huisnummers. Het pand staat midden in het centrum van Rotterdam, aan de westzijde van de Veerhaven. Deze haven staat in open verbinding met de Nieuwe Maas. Aan de andere kant van de haven liggen onder meer het Wereldmuseum en de Koninklijke Roei- en zeilvereniging De Maas.

De panden staan in een lijn met de overige bebouwing en maken onderdeel uit van het bouwblok tussen de Veerhaven, Calandstraat, Zeemanstraat en Westerkade.

Rechterzijgevel en dakvlak.

Benaming van de oorspronkelijke gebruikers op het dak.

Detailering van de gevelopeningen op de begane grond.

3.3 Exterieur

Bouwmassa

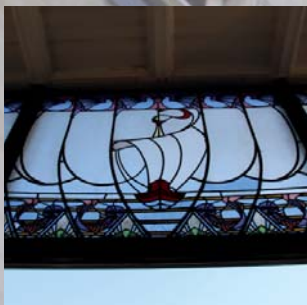
Het gebouw bestaat uit twee naast elkaar gelegen panden met vier bouwlagen en kelder op een grondvlak van circa 17,5 x 22 x 14 m (b x d). Op de begane grond is het gebouw uitgebouwd over de totale breedte met een diepte van circa 15 m. Op de vierde bouwlaag heeft het een diepte van circa 6 m en hierop is een zadeldak aangebracht.

Voorgevel

De voorgevel staat direct aan het trottoir en maakt onderdeel uit van de gesloten gevelwand van de oostzijde van het bouwblok. Het is opgebouwd uit Udelfanger zandstenen blokken in halfsteensverband op een Zwitserse granieten sokkel van circa

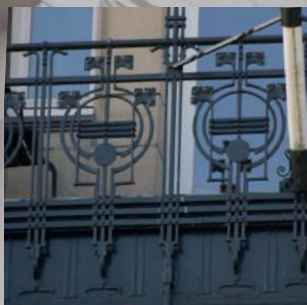
VAN UDEN BV

Oorspronkelijke glas-in-lood in het bovenlicht van de erker.

Detail van het smeedwerk op de erker.

Balustrade op de erker.

Smeedijzeren balustrade op de eerste verdieping.

Smeedijzeren consoles

De geheel ijzeren erker is gemaakt door de bekende firma Braat te Delft.

2 m hoogte. De architectuur is typerend voor het begin van de 20e eeuw en rijk gedecoreerd. Aan weerszijden op de begane grond is een toegang aangebracht in een portiek voorzien van een kleine bordestrap en smeedijzeren traliwerk. Ieder portiek heeft aan weerszijden een colonnet met decoratie en aan de bovenzijde een korfboog. De sluitstenen zijn voorzien van beeldhouwwerk. Naast iedere toegang is een 6-ledig Teakhouten venster aangebracht met gelijke afgeronde hoeken en wederom een korfboog. In plaats van een lekdorpel is de onderzijde in graniet sterk afgeschuind.

De linkerhelft behoort tot Veerhaven 15. Op de eerste verdieping zijn boven de entree twee smalle hoge vensters met zandstenen middenstijl. Rechts daarvan zijn drie getoogde openingen, elk voorzien van een houten schuifvenster. Onder de drie vensters is sectietegelwerk aangebracht van de Firma THoofst en Labouchère (De Porceleyne Fles) uit Delft. Op de tweede verdieping is boven de entreedeur een vensteropening met zandstenen kalf. Rechts hiervan is een ijzeren erker, voorzien van diverse smeedijzeren ornamenten. Bovenlichten zijn voorzien van glas-in-lood in typerende Jugendstil. Op de derde verdieping zijn boven de erker terrasdeuren aangebracht met getoogd bovenlicht en aan weerszijden een smal, hoog venster. Links hiervan is boven de kozijnen op de andere verdiepingen wederom een lichtkozijn aangebracht.

Het rechter geveldeel, huisnummer 14, heeft 5 vensterassen, elk voorzien van een houten schuifpui. De zandstenen kolommen hiertussen zijn voorzien van ornamentiek, evenals de stukken boven de kozijnen als rollaag. De totale gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten door middel van een houten kroonlijst met uitkragende goot. Aan weerszijden steekt het zandsteen nog circa 1 m boven de goot uit en gaat als zijgevel met tuit tot boven de nok door.

Dak(en)

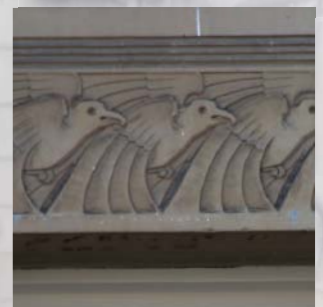
Het dakvlak is voorzien van leien in Rijndekking. Net boven de goot zijn symmetrisch vijf dakramen aangebracht met houten tussenstijl. Het dak is aan de bovenzijde voorzien van een opstand in zink. Boven de nok zijn de letters 'van UDEN bv' aangebracht.

Oorspronkelijke hoofdentree met links de toegang tot de woning.

6-ledig Teakhouten venster op de begane grond.

Vogels in de latei op de eerste verdieping

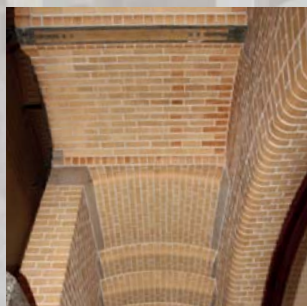
Eindoplossing van de goot.

Detailering boven de rechter entree.

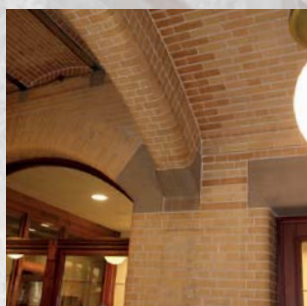
Betonwerk met stucwerk van de vloer in de kelder.

Constructiebogen in de gang op de begane grond.

Kapconstructie voorzien van schoorwerk.

Benadrukken constructie typerend voor Berlagiaanse architectuur.

Aangebracht Art Deco sjabloonwerk in het stucwerk.

3.4 Constructie

Draagconstructie

De constructie bestaat uit in het werk gestorte betonnen vloeren die gedragen worden door opgemetselde binnen- en buitenwanden.

Daarnaast is op sommige plaatsen staal toegepast zoals in de galerijen waar tussen de stalen liggers gemetselde troggewelfjes zijn aangebracht. De panden in het Scheepvaartkwartier zijn over het algemeen gebouwd op staal.

Kapconstructie

Aan de achterzijde van het pand zijn de diverse uitbouwen, zowel op de begane grond als op de verdiepingen, voorzien van platte daken. Deze zijn aangebracht op (vermoedelijk) houten- en stalen enkelvoudige balklagen. Het zadeldak aan de voorzijde is opgebouwd met eenvoudige Hollandse spanten voorzien van schoorwerk. Bij de constructies is veel gebruik gemaakt van ijzeren beugels. Gordingen zijn weggewerkt achter schroten met kraal. Boven de kruisen van de schoren zijn in lengterichting aan weerszijden van de makelaar trek-balken aangebracht ten bevordering van de stabiliteit. Bij de spanten zijn geen telmerken aangetroffen.

3.5 Interieur

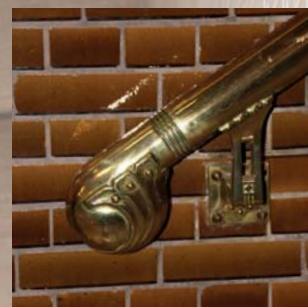
3.5.1 Algemene omschrijving:

Algemeen

Opvallend is de zogenaamde totaal architectuur van het pand waarbij de gekozen architectuur en detaillering doorlopen in het interieur. Er is destijds gekozen voor verschillende architectuurstromingen waarbij de Berlagiaanse architectuur in combinatie met Art Deco de boventoon voert. De Berlagiaanse stijl wordt met name gekenmerkt door de brede bakstenen muren in combinatie met betonnen aanzet- en sluitstenen bij de openingen. Ook het in het zicht laten van het staal in combinatie met metselwerk is typerend voor deze stijl. De toegevoegde decoratieve detailleringen door vrijwel het hele pand passen vooral binnen de Art Deco stijl. Daarbij hebben

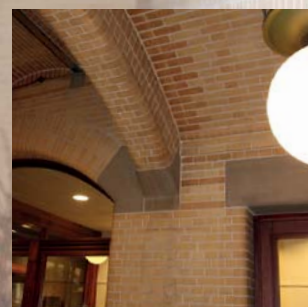
Hal en overloop aan de linkerkzijde van het pand.

Koperen handgrepen van de trap

Verlichting in Art Deco stijl

2 kleuren metselwerk

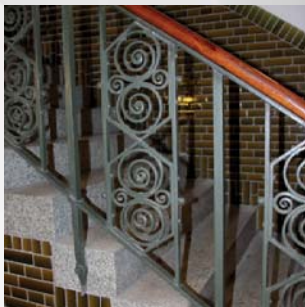
Kozijnen, vensterbanken en gegla-
zuurde stenen.

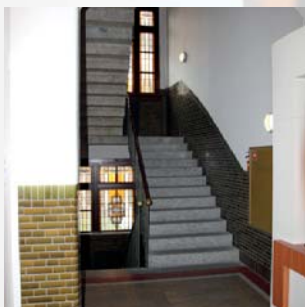
Oorspronkelijke draaideur en
entree naar een kantoorruimte.

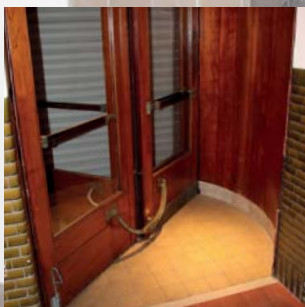
Houten handgrepen met koperen knoppen.

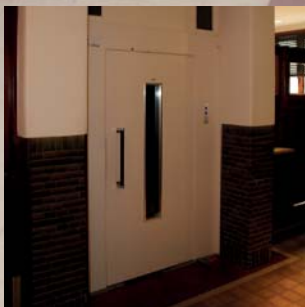
Smeedwerk van de trapspijlen.

Bordestrap aan de rechterzijde tegen achtergevel

Oorspronkelijke draaideur bij de rechter entree.

Liftdeur in de hal.

Entree met hal aan de rechterzijde van het pand.

de architecten ook gekozen voor verschillende maritieme elementen als decoratie in zowel deurknoppen, ramen, schouwpartijen, en lampen. Deze elementen zijn ook terug te vinden in de gevel, zoals vissen, vogels, schepen, of zeepaardjes. De hoofdropzet van de inrichting op de bouwlagen is te verdelen in vier beuken met in de twee buitenste de verkeersroutes en in de twee binnenste de verblijfsruimten.

Kelder

Beide panden zijn volledig onderkelderd en staan in open verbinding met elkaar. Aan weerszijden van het pand in de hoeken van de zijgevels met achtergevel bevinden zich de toegangen tot de kelders. Via eenvoudige betonnen trappen komt men in de kelder. De wanden en plafonds zijn hier gestuukt en eenvoudig afgewerkt. In het midden, evenwijdig aan de voorgevel, is een nieuwe systeemwand aangebracht met eenvoudige deuren. Ten tijde van het onderzoek waren deze gesloten. In de kelder van nummer 14 tegen de achtergevel is een oorspronkelijke ruimte voorzien van een verwarmingsinstallatie.

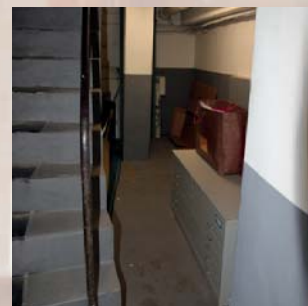
Begane grond

Het pand kan aan beide kanten worden betreden door middel van originele houten draaideuren. In het hedendaagse gebruik wordt het linker portiek gebruikt als hoofdtoegang. Hier ligt de draaideur achter een houten voordeur met links een houten voordeur naar de bovenverdieping. De wanden zijn voorzien van zandkleurig schoon metselwerk met groen verglaasde bakstenen als lambrisering. In de binnenwanden komen op regelmatige afstanden grote openingen met getoogde bovenzijden voor voorzien van rollagen met betonnen aanzetstenen. In de uitwendige hoeken zijn afgeronde bakstenen toegepast. De grenen kozijnen zijn in een mahoniehouten kleur gebeitst en bestaan uit een driedelige onderverdeling met hierboven een groot getoogd bovenlicht. Waar zich geen toegangen bevinden zijn de vakken van de kozijnen ingericht met schuifvensters voorzien van roedeverdeling. Bij de toegangen bevindt zich de toegangsdeur in het midden met aan weerszijden een zijlicht voorzien van gelijke schuifvensters.

Tegen de oorspronkelijke achtergevel liggen aan weerszijden

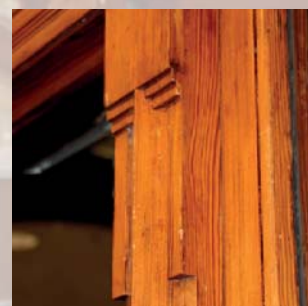
Schip en vissen bij een van de openhaarden.

Interieur kelder.

Interieur kelder.

Detailering van de binnenkozijnen.

Een van de binnenkozijnen.

Schouwpartij in de voorkamer op de begane grond.

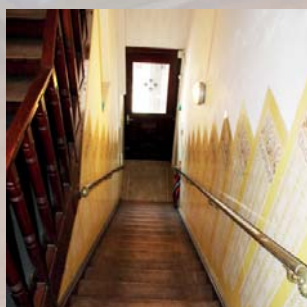
Doorgang tussen de kantoren tussen beide hoofdtrouwen.

Vaste kasten met schuifdeuren op de begane grond.

Originele toiletgroepen.

Trapopgang van de voormalige woonvertrekken.

de grote bordestrappen, opgebouwd uit graniet en voorzien van koperen handlijsten met ronde decoratieve knoppen. Het traphek, dat begint bij het bordes en doorloopt als balustrade ter afsluiting van de overloop, is voorzien van gesmeed ijzerwerk met motieven.

De verlichting in het midden van de hal bestaat uit een rij hanglampen voorzien van hetzelfde smeedijzer als de balustrade die wordt doorgezet langs de overloop op de eerste verdieping. Tegen de linkerwand in de linkerhal staan twee banken met een gelijk motief als in de kozijnen.

Tussen de beide gangen in bevinden zich een zevental kantoren met halverwege het pand een doorloop van de linker- naar de rechterhal. De afscheidingen tussen de kantoren hebben gelijke houten kozijnen als in de tussenwanden. De kantoren aan de voorgevel worden afgescheiden door schuifdeuren en vaste kasten. Het zevende kantoor op de begane grond bevindt zich tegen de oorspronkelijke achtergevel en is gebouwd op de oorspronkelijke binnenplaats.

In de uitbouwen aan weerszijden van de oorspronkelijke achtergevel liggen nog diverse ruimten zoals toiletgroepen.

Eerste verdieping

De indeling van de begane grond wordt op de eerste verdieping grotendeels herhaald. Aan de linkerzijde komt men via een open bordestrap op de galerij die in open verbinding staat met de begane grond. Aan de linkerzijde bevinden zich in de binnenwand gelijke openingen als op de begane grond.

In het rechterpand bevindt zich eveneens een bordestrap die meer gesloten is dan de voorgaande. De overloop is hier gesloten ten opzichte van de begane grond. Aan de voorgevel bevindt zich in dit rechterdeel de voormalige directiekamer, die nog vrijwel volledig intact is. Hierachter bevindt zich een originele toiletgroep met daar voorbij een kantoorruimte. Tegen de achtergevel is wederom een kantoorruimte.

In het linker pand bevindt zich vlak achter de voordeur een trappenhuis dat zowel de eerste als tweede verdieping ontsluit. Deze is eenvoudiger uitgevoerd dan het hoogste trappenhuis aan de achterzijde en was bedoeld voor het woongedeelte van de directeur. Aan de voorgevel in de eerste beuk bevindt zich een klein kantoor. In de tweede beuk bevinden

zich van voor tot achtergevel vier kantoorruimten. Tussen de derde en de laatste ruimte zit, net als op de begane grond, de doorgang tussen beide panden.

Tweede verdieping

Deze verdieping is vrijwel identiek aan de verdieping eronder. Hij is te bereiken via de houten trap vlak achter de voorgevel in het linker pand en de bordestrap aan de achterzijde van het rechterpand. Boven het hoofdtrappenhuis op de begane grond en eerste verdieping bevindt zich hier een aantal ruimten, met rechts daarvan een grote kantoorruimte die in een latere fase is aangebracht.

Derde verdieping

De interieurindeling van de derde verdieping komt overeen met de tweede verdieping. Het voormalige woon-trappenhuis in het linkerpand is hier in het midden tegen de zijgevel en voorzien van een lantaarn. Dit trappenhuis ontsluit zowel de woonverdieping op de vierde en vijfde verdieping als de later aangebrachte kantoorruimten aan de achterzijde van het pand. Halverwege het rechterpand is eveneens een rechte steektrap aangebracht die toegang biedt tot de woonvertrekken er boven. Rechts achter is een bordestrap tot op de begane grond.

Vierde en zolderverdieping

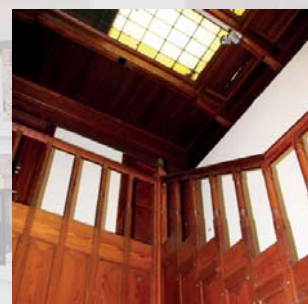
Deze verdiepingen zijn ingericht als woonvertrekken en liggen direct onder de kap. In het rechter gedeelte van het pand is de woonkamer met daarachter de trappen, toilet, bad -en twee slaapkamers. In het linkerdeel is langs de voorgevel de keuken. Via een rechte steektrap komt men in een moderne ovale dakopbouw die ingericht is als slaapkamer.

Oude en nieuwe binnenwanden in de kantoren.

Dwarsgang op de 3e verdieping.

Trappenhuis tussen de 3e en 4e verdieping met lantaarn.

Nieuwe inrichting in de nieuwe woonvertrekken op zolder.

De directiekamer op de eerste verdieping met details.

3.5.2 Elementen en afwerkingen

Vloerafwerkingen

Het overgrote deel van de vloeren kent nog de originele, of relatief oude afwerking. De verkeersruimten op de begane grond zijn voorzien van harde afwerkingen waarbij de hal en overloop in het linkerdeel rijker zijn uitgevoerd dan aan de andere kant. De vloeren zijn hier voorzien van grijze granito, voorzien van rode met mozaïek.

De vloerafwerkingen van de verkeersruimten op de begane grond en verdiepingen langs de rechterzijgevel zijn iets soberder uitgevoerd met okergele gemarmerde tegels en roodbruine tegels langs de randen en een smalle witte tegel bies.

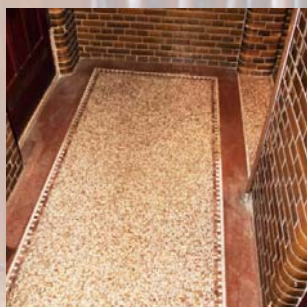
De verkeersruimten in de dwarsrichting tussen de kantoren zijn afgewerkt met tapijt. De oorspronkelijke kantoorruimten zijn overwegend voorzien van parketvloeren in visgraatmotief. De belangrijkste kamers zoals de directeurskamer op de verdieping zijn in een rijker patroon uitgevoerd. De nieuwere kantoren zijn hoofdzakelijk met nieuwe materialen afgewerkt zoals lamelparket of tapijt.

Wand- en plafondafwerkingen

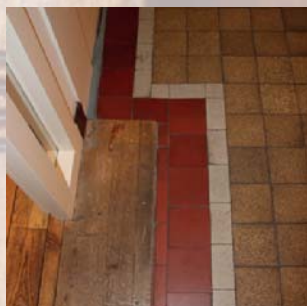
De wanden en plafonds in de verkeersruimten hebben geen aparte afwerking maar hier zijn de toegepaste constructiematerialen tevens de afwerking. Hierbij is tot een hoogte van circa 1,20 m groen geglaazuurde baksteen toegepast met daarboven schoon metselwerk. Dit is uitgevoerd in zogenaamde gele strengperssteen met witte voeg waarvan de hoeken voorzien zijn van geprofileerde ronde baksteen. Deze stenen zijn ook toegepast in de troggewelfjes en tongewelven waarbij gebruik gemaakt is van donkerder gekleurde stenen om borders aan te brengen. De stalen liggers van de tongewelfjes zijn geschilderd.

De wand- en plafondafwerkingen in de verkeersruimten aan de rechterzijde zijn eveneens eenvoudig afgewerkt door middel van stucwerk en wit sauswerk.

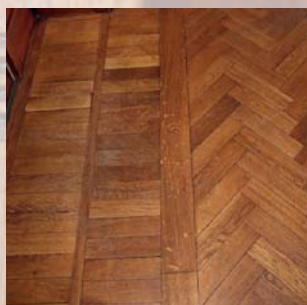
De wanden in het trappenhuis van de voormalige directeurswoning zijn voorzien van tegelwerk met Jugendstil motieven als lambrisering. Het stucwerk hierboven is voorzien van sjabloonwerk met gelijke motieven.

Granitovloer op de begane grond.

Tegelvloeren in de gangen.

diverse houten vloeren in de kantoren.

Groen geglaazuurde baksteen als lambrisering.

tegelwerk in het trappenhuis van de voormalige woning.

De kantoorruimten zijn verschillend afgewerkt waarbij sommige een eenvoudige stuclaag hebben. De voornamere kantoren, met name de directiekamer, zijn overwegend afgewerkt met houtfineer in patroon.

Binnendeuren

Er komen over het algemeen twee soorten binnendeuren voor. De eerste zijn uit een recente bouwphase en met name toegepast in de woonruimten van de bovenste etages. Ook in diverse andere nieuwe ruimten zijn eenvoudige binnendeuren toegepast. Het merendeel van de binnendeuren is nog oorspronkelijk bestaande uit paneeldeuren die al dan niet gehout zijn. Ze zijn overwegend te herkennen aan het oudere hang- en sluitwerk en de horizontale profileringen die ook in andere elementen in het pand terugkomen. Bijzonder is de deur van de directiekamer waarbij handgrepen speciaal ontworpen zijn voor deze ruimte.

Glas-in-lood

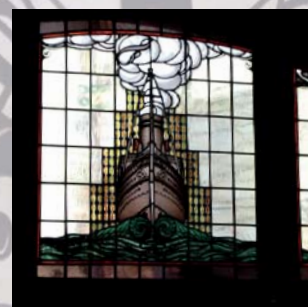
In het hele pand komen glas-in-lood ramen voor. Deze zijn aangebracht in twee perioden. Het glas-in-lood dat is aangebracht in de oorspronkelijke bouwperiode is van de hand van de Haarlemse glazenier W. Bogtman. (Bron: Rijksdienst voor het cultureel erfgoed). Hij werd geboren in 1882 en werkte door het hele land. Hij raakte met name bekend bij rederijen door zijn ontwerpen van glas-in-lood in het Scheepvaarthuis in Amsterdam. Aanvang van de bouw van het Scheepvaarthuis was rond 1913 en de voltooiing pas in 1928. Vermoedelijk heeft Bogtman bij de uitbreiding van het pand aan de Veerhaven de opdracht gekregen. Zijn ontwerpen zijn hoofdzakelijk in Jugendstil en Art Deco trant en veel slanker dan de ontwerpen van het glas-in-lood dat in 1948 is aangebracht. Ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de firma Van Uden, werden op verschillende plaatsen in het gebouw glas-in-lood ramen aangebracht naar het ontwerp van Henk Asperslagh. Deze glazenier was, samen met zijn twee broers, een bekende ontwerper voor glas-in-lood in Nederland. Asperslagh ontwierp namelijk vele vensters voor diverse katholieke kerken en gebouwen. Zijn katholieke geloof komt dan ook onder meer terug in het Poseidonraam, het oorlogsgedenkraam in het linker trappenhuis aan de achtergevel.

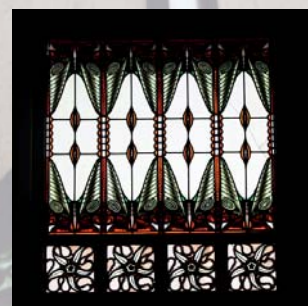
Tegelwerk in de oorspronkelijke toiletgroepen.

Detailtering van de binnendeuren.

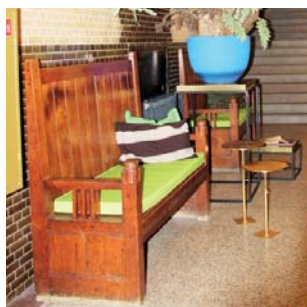
Glas-in-lood op de begane grond van W. Bogtman.

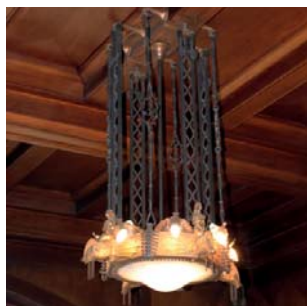
Glas-in-lood op de 2e Verdieping van W. Bogtman.

Glas-in-lood in een van de kantoren.

banken met gelijke ornamenten

Hanglamp met vissenkoppen.

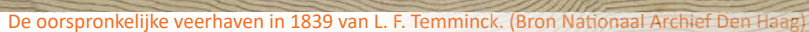
Interieurelementen

In de hal op de begane grond staan twee houten banken die qua ontwerp en detaillering overeenkomen met de houten kozijnen van de binnentuin. Deze twee banken zijn, evenals de houten smalle banken op de overloop vermoedelijk aangebracht als onderdeel van de totale architectuur. Ditzelfde geldt voor de diverse lampen in de hal en directiekamers, alsmede de balustrade langs de overloop met de vide. In diverse kamers zijn ook gaskachels aangebracht voorzien van schouwpartijen uit de oorspronkelijke periode met tegeltableaus op houten lijsten. Daarnaast zijn er onder meer diverse vaste kasten in onder meer de directiekamers en andere voorname ruimten wat de totaal architectuur compleet maakt. Als laatste is ook noemenswaard de originele toiletgroep op de eerste verdieping met garderoberekken langs de wanden.

19e eeuws/begin 20e eeuws Tegelwerk met motieven.

4. BOUWGESCHIEDENIS

4.1 Stedebouwkundige ontstaansgeschiedenis

Al vroeg in de geschiedenis bevond zich op deze plek aan de Maas de aanlegplaats van het veer op Katendrecht. In 1599 kreeg de stad Rotterdam het veer in erfpacht en in 1849 kocht men dit af voor 150 gulden¹. De Veerhaven werd in de jaren 1852 en 1854 uitgegraven als onderdeel van Het Nieuwe Werk, een stedebouwkundig plan van stadsarchitect W.N. Rose ter uitbreiding van Rotterdam langs de Maas. Dit gebied werd later bekend als het Scheepvaartkwartier². Het totale werk is in twee fasen uitgevoerd waarbij het eerste deel al in 1847 gereedkwam. De Veerhaven maakt hier als afbakening tussen de twee fasen deel van uit. Het tweede deel, vanaf de Veerhaven, werd in 1854 gerealiseerd.

1] Bron: <http://www.stadsarchief.rotterdam.nl>

2] Bron: Berens, H.E.M.; W.N. Rose, 1801-1877

4.2 Bouwfaseringen

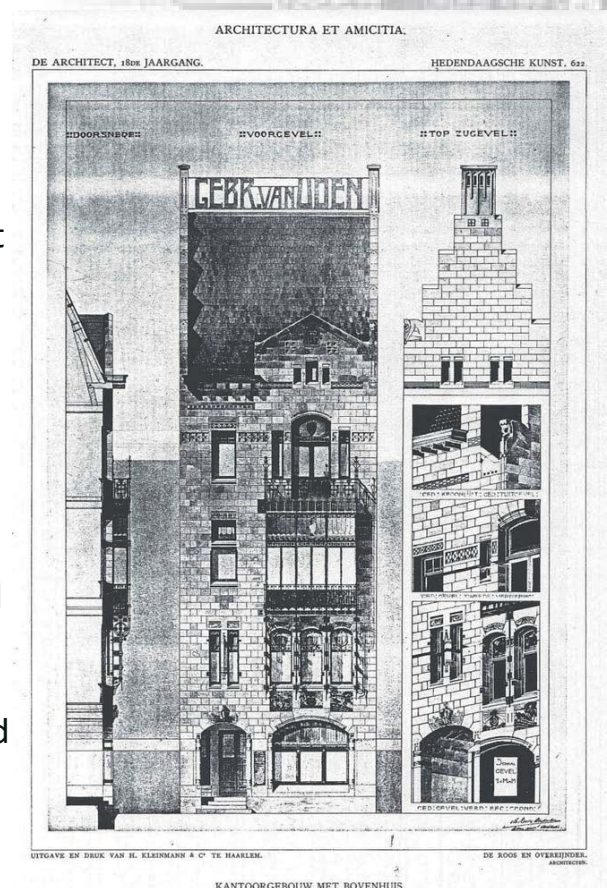
Algemeen

In 1848 startten de Brabantse broers Van Uden in Rotterdam een scheepsbedrijf voor de binnenlandse transport. Vanaf 1870 werden de grenzen verlegd en begon men te varen op het Ruhrgebied. J. van 't Hoff werd op 21-jarige leeftijd in 1875 directeur van het bedrijf. Vanaf 1864 startte hij zijn loopbaan op twaalfjarige leeftijd als juniorklerk binnen dit bedrijf. Onder zijn leiding groeide het bedrijf sterk en floriseerde binnen de Rotterdamse haven.

Fase 0 1904 - 1905

Bij onderhandse inschrijving werd op 16 april 1904 door de architecten De Roos & Overeijnder de bouw van een kantoorpand met woonhuis aan de Veerhaven no.6 aanbesteed voor rekening van de firma Gebrs. Van Uden. De laagste inschrijver was de Rotterdamse aannemer Van Loenen & Millenaar voor een

Onder:
Afbeelding uit het tijdschrift De Architect 18e jaargang van Architectura et Amicitia. Alleen het linkerdeel is hier ontworpen.
Bron: Crimson, Cultuurhistorische verkenning Maaskade 113

Luchtfoto van de KLM uit 1923 van de Veerhaven. (Bron: AVIODROME Lelystad)

bedrag van fl. 59.893,-.³ Het betrof hier de linkerhelft van het huidige pand met het huidige huisnummer 15. De kantoren kwamen op de begane grond en eerste verdieping. De toenmalige directeur J. Van 't Hoff ging boven de kantoren wonen op de tweede en derde verdieping. De kantoren met interieur zijn in de huidige situatie nog grotendeels aanwezig. Het oorspronkelijke woongedeelte heeft grotendeels plaatsgemaakt voor kantoorruimten. Met name het aparte trappenhuis achter de voordeur langs de linkergevel was een duidelijke afscheiding tussen de kantoor- en woonruimten.

In hetzelfde jaar schafte Van Uden ook zijn eerste oceaangebestedige stoomschip aan genaamd “Veerhaven” en ging varen op Oost- en West Afrika⁴.

Fase 1: 1915

Onder leiding van dezelfde architecten werd het pand in 1915 verdubbeld⁵. Hierbij werd dezelfde architectuur aangehouden maar de gevelindeling aangepast. De hele hoofdopzet werd gespiegeld en dusdanig aangebracht alsof het een aparte bouwphase was. De toegepaste materialen zijn terughoudender en detailleringen in gelijke trant toegepast. De aankleding van onder andere de directiekamer is zeer gedetailleerd uitgevoerd. Hierbij zijn niet alleen kunstwerken toegepast maar ook lampen en zelfs de deurkrukken speciaal ontworpen. Het bedrijf bleef groeien waarbij in 1920 ook op de Oostkust van Noord- en Zuid Amerika werd gevaren⁶.

Fase 2: 1946 - 1948

Direct na de Tweede Wereldoorlog werd het pand volledig ingemeten door de opvolgers van bovengenoemde architecten, de heren Lokhorst en Overijnder. De toenmalige situatie van de achterzijde van het pand wordt mooi weergegeven op een luchtfoto van de KLM uit 1923. Vanaf 1946 is voornamelijk de achterzijde van het pand aangepast en uitgebreid. Als eerste werd een lift aangebracht halverwege het pand aan de rechtergang. Op de vierde verdieping boven de lift kwam de machinekamer en in de kelder de liftbak. Naast de lift werd tegen de achtergevel een serre aangebouwd van circa 1,5 m diep op de tweede verdieping, waardoor ook hier een doorloop ontstond tussen de gangen aan de linker- en rechterzijde. Het kantoor aan de achterzijde op de derde verdieping kreeg terrasdeuren naar het dakterras boven de nieuwe uitbouw.

3] Bron: Rotterdams nieuwsblad van 16 april 1904

4] Bron: vanuden.nl

5] Bron: Redengevende omschrijving uit het Monumentenregister van de RCE.

6] Bron: vanuden.nl

In 1948 vierde de firma zijn 100-jarig bestaan. Ter gelegenheid hiervan werden op verschillende plaatsen in het gebouw glas-in-lood ramen aangebracht naar het ontwerp van Henk Asperslagh. Met name het grote glas-in-lood raam in het hoofdtrappenhuis aan de linkerzijde kreeg bekendheid binnen zijn oeuvre.

Ook werden er diverse bouwwerkzaamheden verricht. De aangebrachte terrasdeuren in het bovengenoemde kantoor op de derde verdieping verdwenen en het terras werd dichtgemaakt en als kantoorruimte in gebruik genomen. Daarnaast werden op de tweede en derde verdieping tussen de beide vleugels aan de achterzijde van het pand verdiepingen aangebracht ten behoeve van kantoorruimten. Hierdoor ontstond een kleine binnenplaats tussen de nieuwe kantoren en de oude achtergevel.

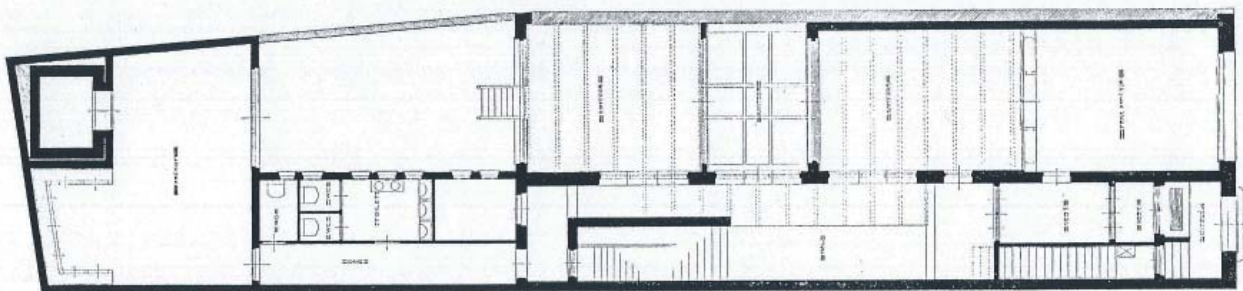
Fase 2: 1964 - nu

De nog open binnenplaats op de begane grond, tussen de beide uitbouwen aan de achterzijde was tot 1964 een open binnenplaats. Deze werd in die periode voor de linkerhelft overkapt en als kantoor in gebruik genomen. Met de nog resterende binnenplaats kwam er een nieuwe gevel bij en werden diverse wanden doorgebroken, dichtgezet of nieuw aangebracht. In de rechterhal werd tegenover een lift de zijgevel uitgebroken ten behoeve van een portiersruimte met balie.

Onder:
Plattegrond van nummer 15 voor
verdubbeling van het pand.
Bron: De Architect 18^e jaargang
(1907).

In een recente fase is de zolder in zijn geheel verbouwd en is aan de achterzijde op het dak een ovale uitbreiding gemaakt.

HEDENDAAGSCHE KUNST. — PLAAT 622.: KANTOORGEBOUW MET BOVENHUIS VAN DE FIRMA GEBRs. VAN UDEN (CARGADOORS), AAN DE VEERHAVEN TE ROTTERDAM. —

Veerhaven in de jaren '70. (Bron: RCE)

5. WAARDESTELLING

5.1 Algemeen

De opgestelde waardestelling vond plaats aan de hand van de Richtlijnen Bouwhistorisch Onderzoek 2009. Zij berust uitsluitend op cultuurhistorische waarden en staat los van de bouwtechnische toestand, gebruikersbelangen, eventuele ontwerpoverwegingen, financiële aspecten of gemeentelijke belangen.

Een cultuurhistorische waardestelling is echter geen dictaat. Naarmate waarden hoger zijn, zal men wel met meer kracht van argument, mede vanuit andere overwegingen, moeten verdedigen waarom men ze wil aantasten.

In verband met afwerkingen konden niet alle onderdelen van het gebouw tot in detail worden onderzocht. Hierdoor heeft de waardestelling op sommige punten een voorlopig karakter.

Hoge monumentale waarde wordt toegekend aan elementen die van cruciaal belang zijn voor de structuur en/of betekenis van het object of gebied.

Positieve monumentale waarde wordt toegekend aan elementen die van belang zijn voor de structuur en/of betekenis van het object of gebied.

Indifferente monumentale waarde wordt toegekend aan elementen die van relatief weinig belang zijn voor de structuur en/of betekenis van het object of gebied.

De waardering vindt plaats aan de hand van vijf aspecten:

- algemene historische waarden;
- stedebouwkundige of ensemblewaarden;
- architectuurhistorische waarden;
- bouwhistorische waarden;
- gebruikshistorische waarden.

Elk van deze deelwaarden wordt getoetst aan de hand van de criteria gaafheid (authenticiteit) en zeldzaamheid.

Als eerste volgt hierna een contextuele waardestelling waarbij het object is beschouwd vanuit de lokale situatie. Aansluitend volgt een interne waardestelling met een beschouwing op het

niveau van de afzonderlijke ruimten. Daar waar nodig vindt verdieping plaats tot op detailniveau.

De waardestelling dient als uitgangspunt voor de waardestellingsrepresentatietekeningen. Daarin wordt aan de hand van kleuren een overzicht gegeven van de aanwezige monumentale waarden. Onderdelen met een hoge monumentale waarde zijn in blauw aangegeven, elementen met een positieve waarde in groen. Indifferent gewaardeerde elementen zijn aangegeven in geel. Met symbolen zijn interieurelementen en relaties tussen ruimten aangegeven. Een al dan niet gestippeld kruis wordt gebruikt voor het aanduiden van de waarden van de plafonds of balklagen in een ruimte (met gebruik van dezelfde kleuren). **Met nadruk wordt erop gewezen dat de tekeningen niet los van de tekst van dit hoofdstuk kunnen worden gelezen of geïnterpreteerd.**

LEGENDA monumentale waarden

bouwkundig/constructief:

hoog

positief

indifferent

plafond, zoldering of kap (3 cat.)

interieur elementen/afwerkingen:

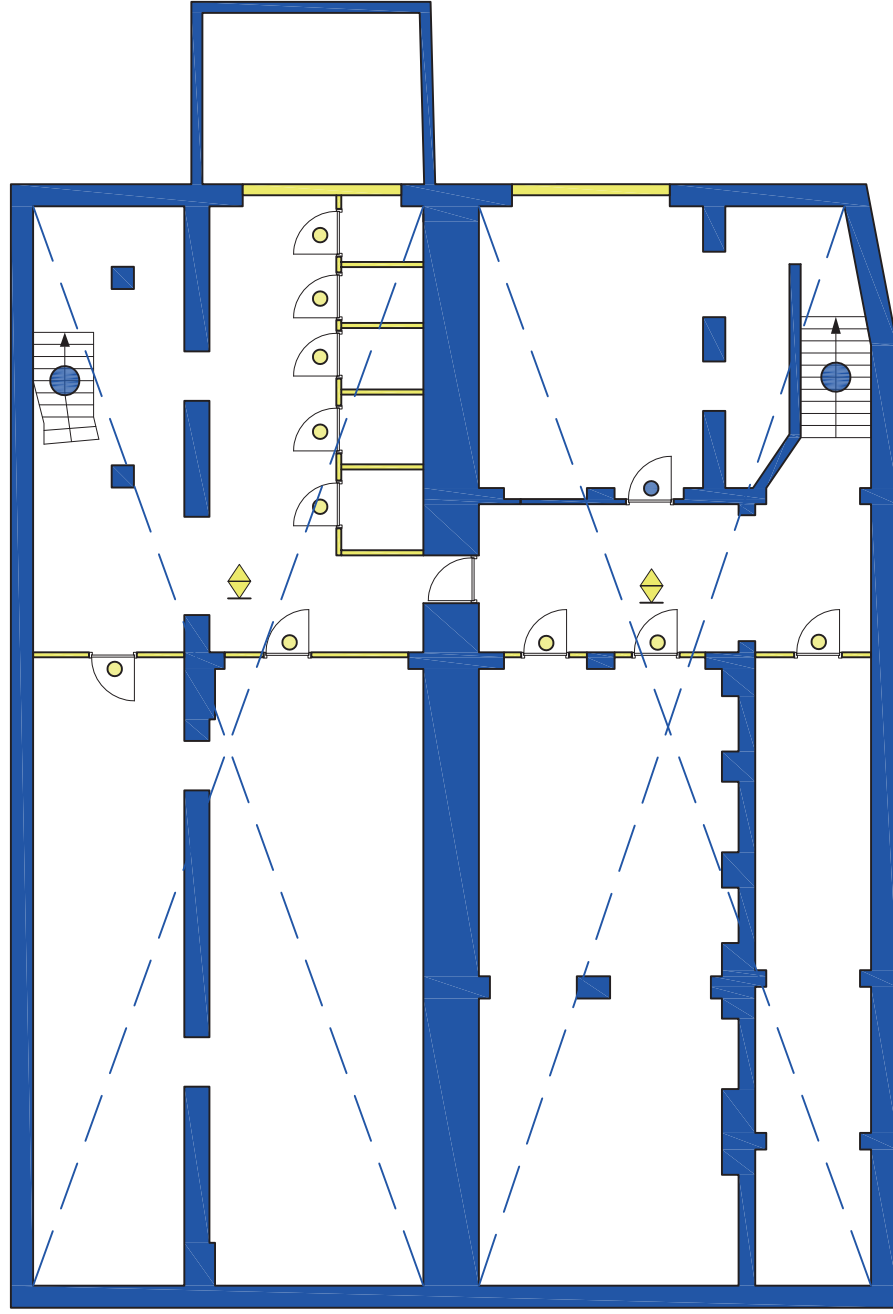
plafond- en vloerafwerkingen (3 cat.)
(onderstreep is vloer)

vaste elementen (3 cat.)

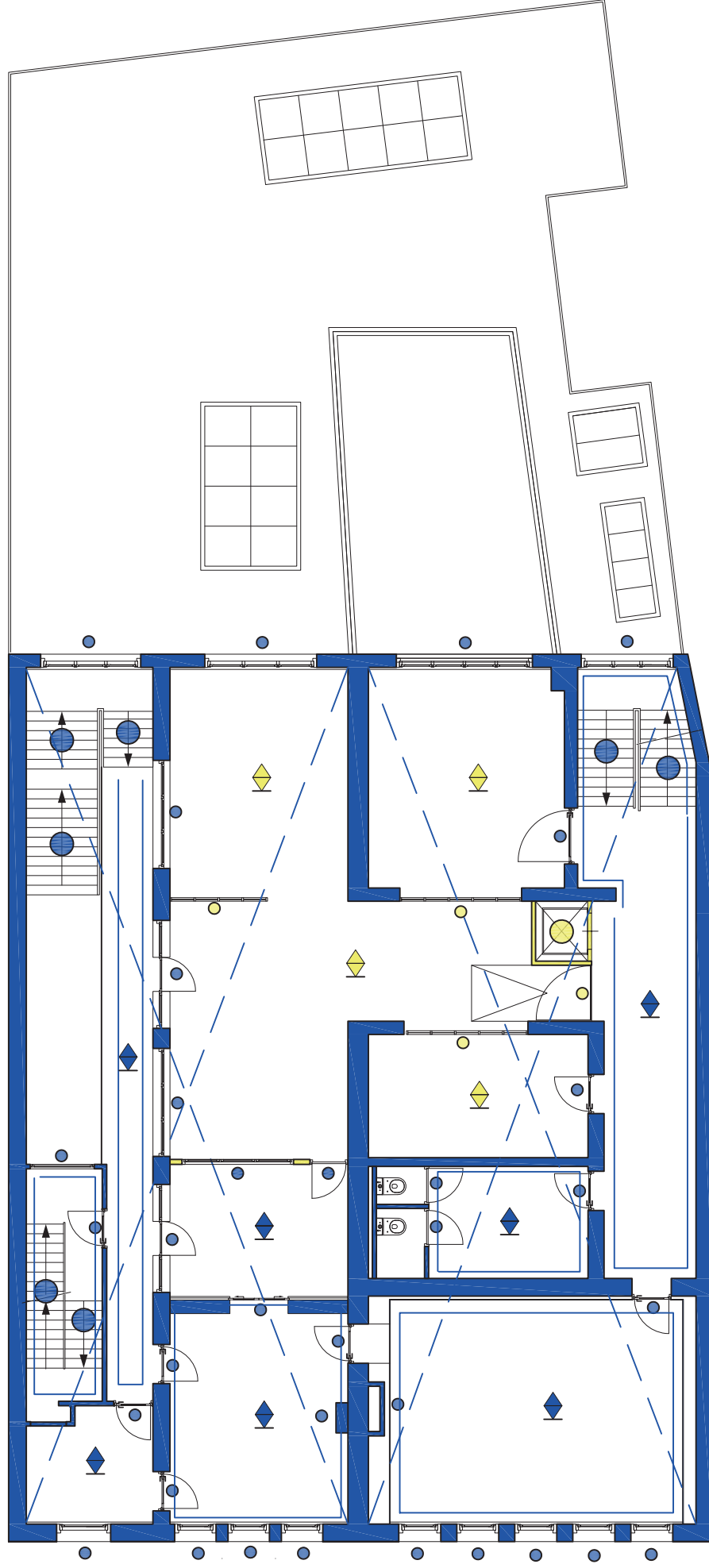
wandafwerking (3 cat.)

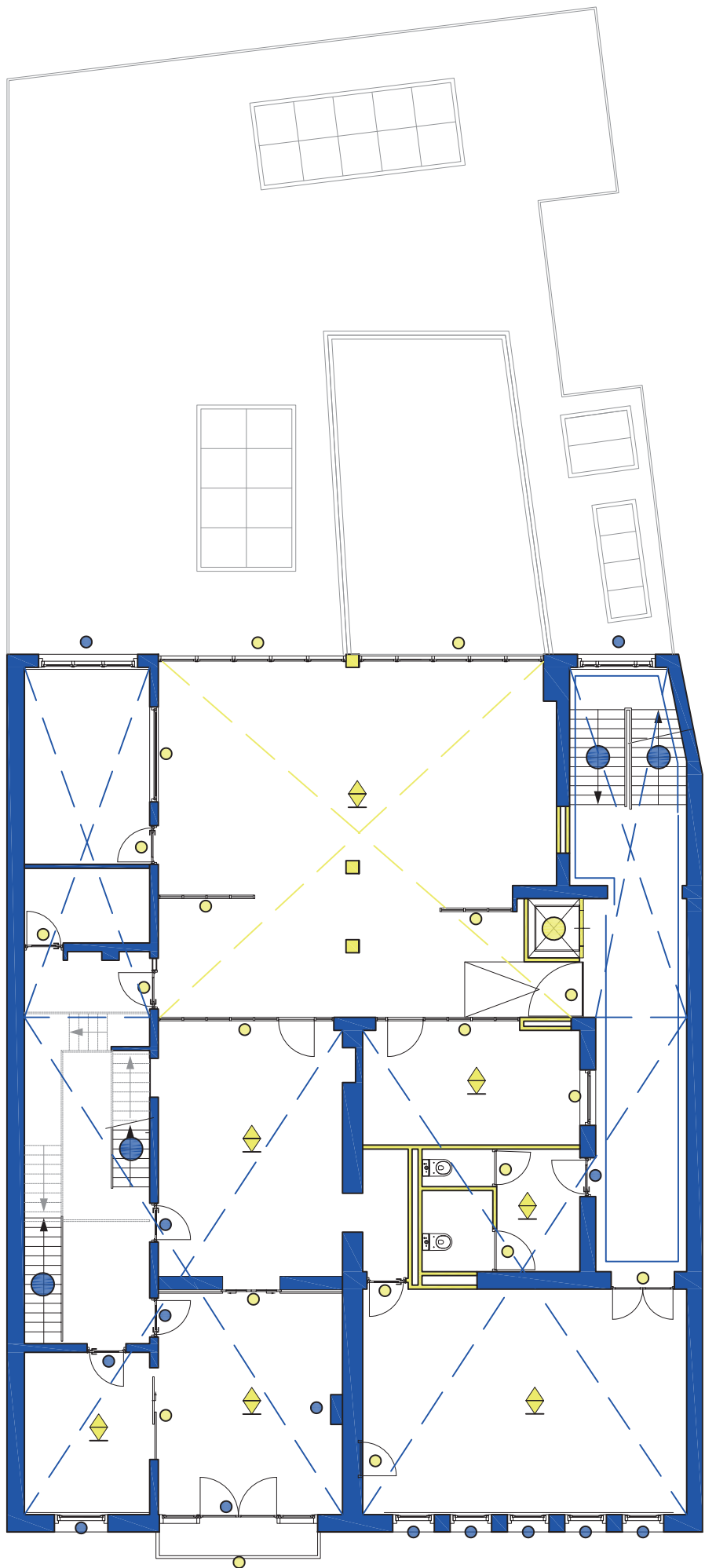

begane grond (ongewijzigd)

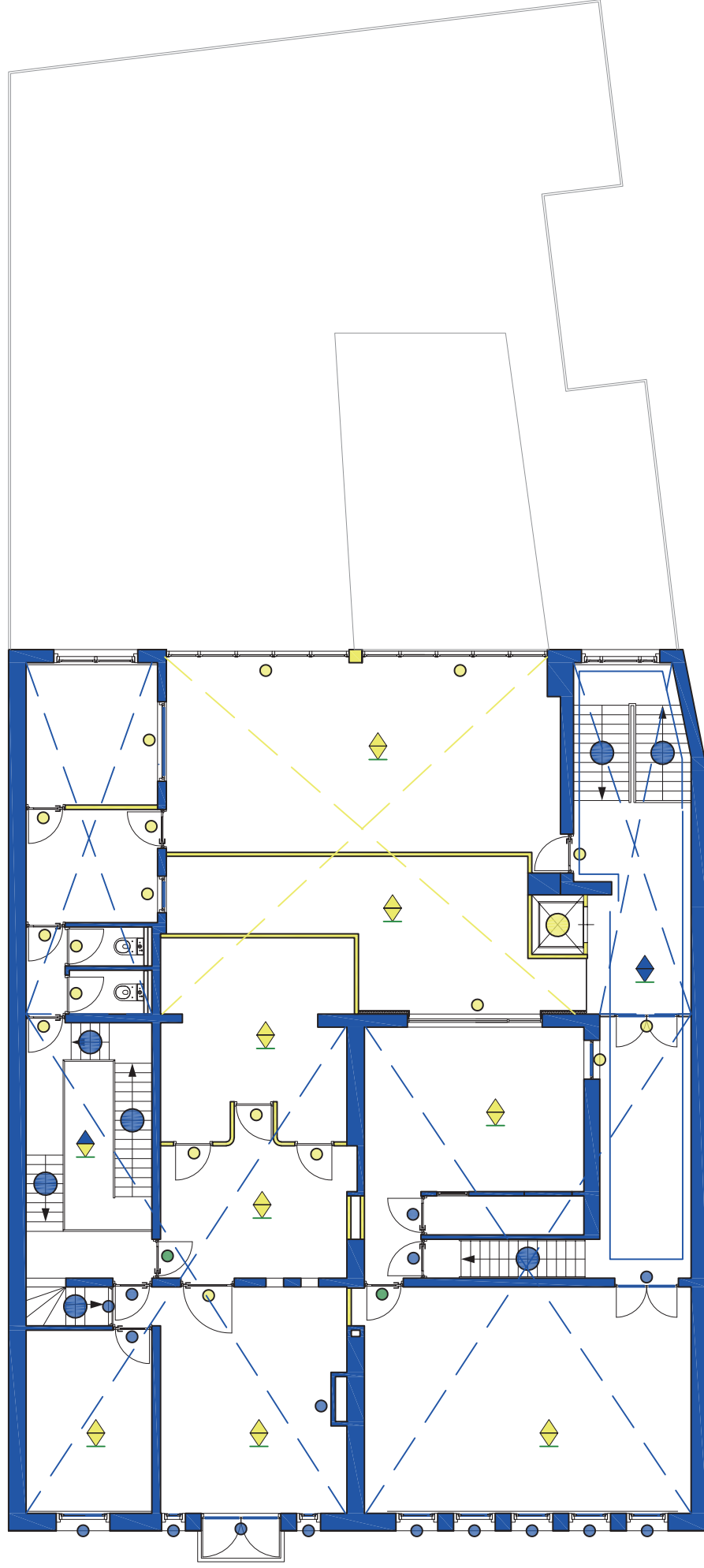
eerste verdieping (ongewijzigd)

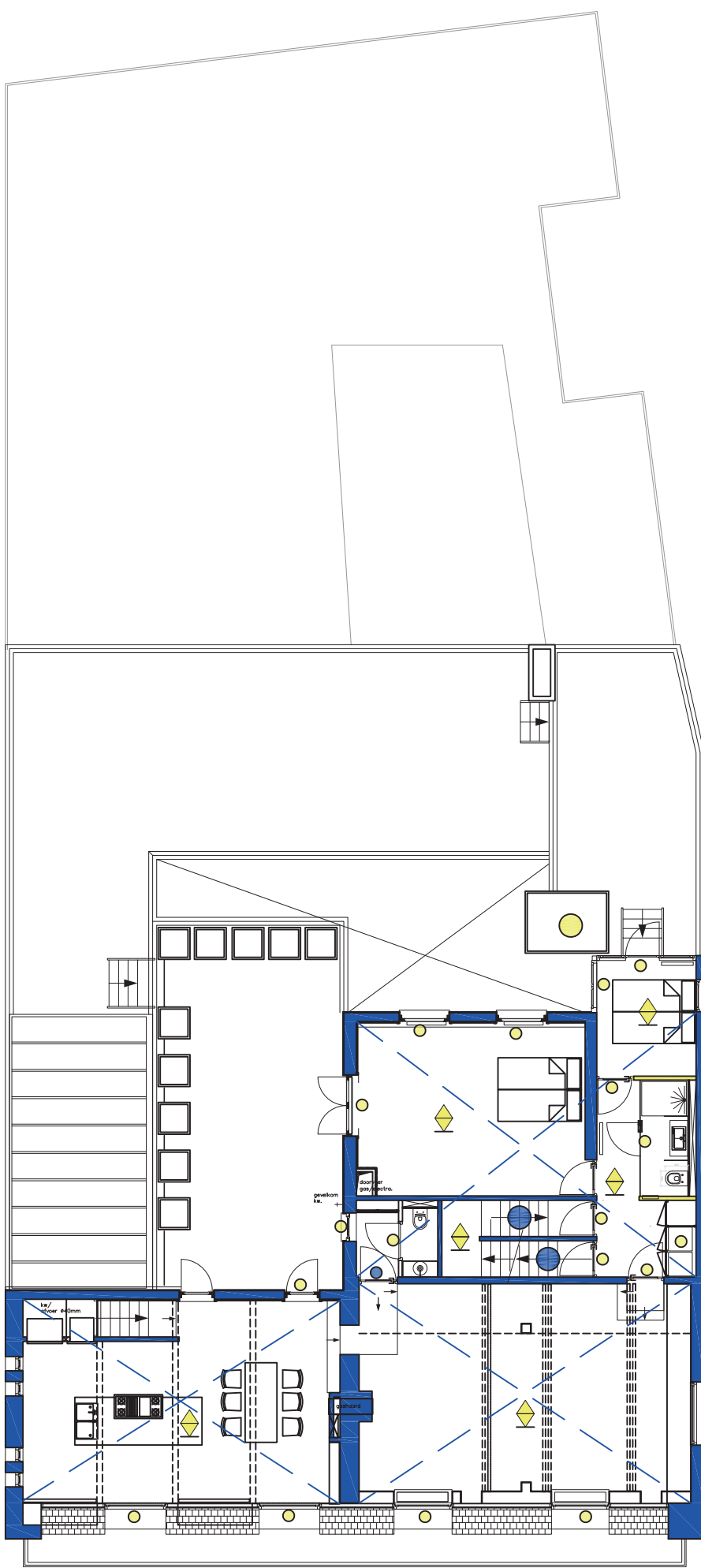

tweede verdieping (ongewijzigd)

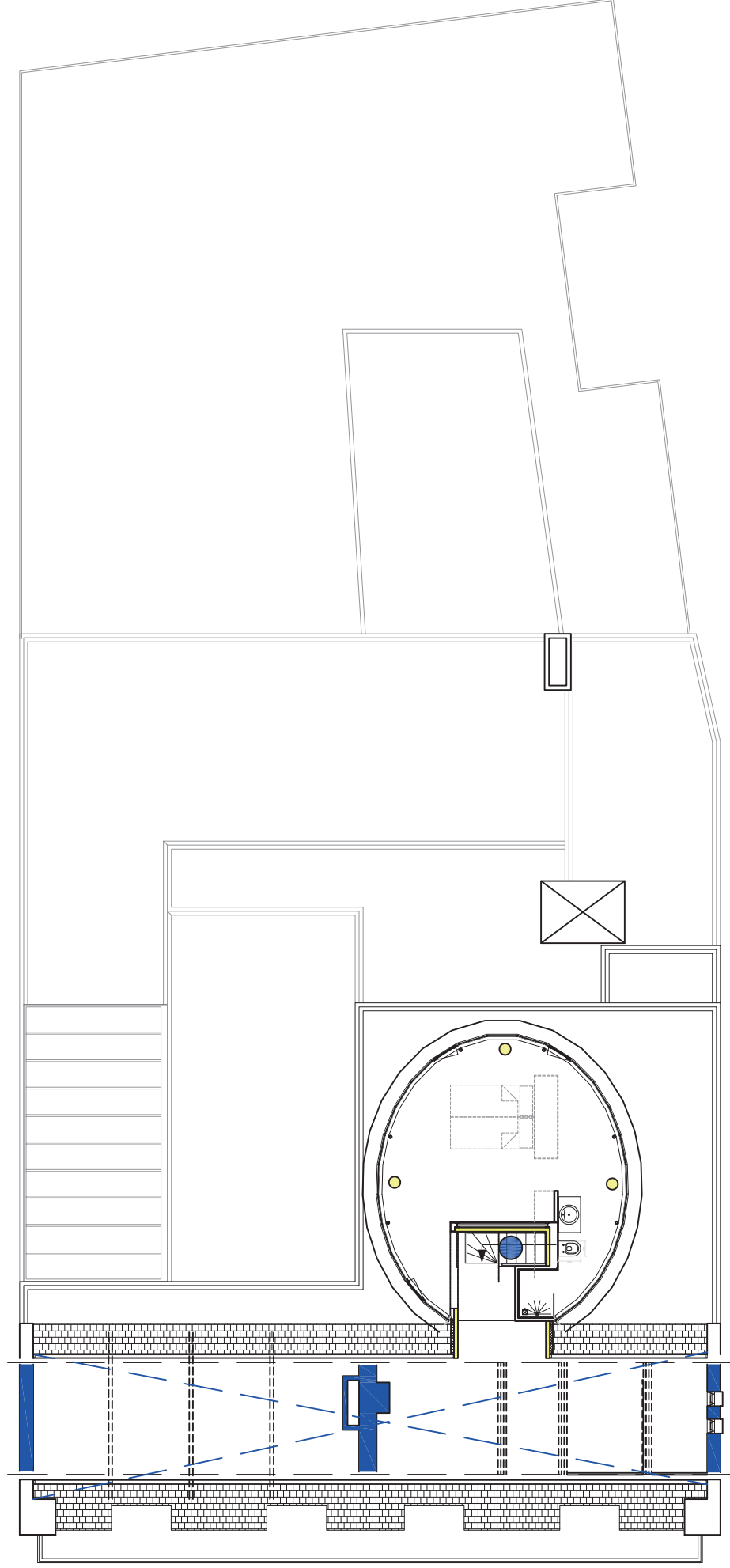
derde verdieping (ongewijzigd)

vierde verdieping - indeling appartement

vijfde verdieping- kap - indeling appartement

5.2 Contextuele waardestelling

Algemene cultuurhistorische waarden

Het pand bezit een hoge cultuurhistorische waarde, met name vanwege de rol van Rotterdam als havenstad. Verschillende rederijen begonnen zich hier in de 19e eeuw te vestigen, evenals de Gebrs. van Uden. Het statige pand met zijn architectuur en maritieme detailleringen verwijzen voor een belangrijk deel naar de ontwikkelingen van de Rotterdamse haven.

Stedebouwkundige of ensemblewaarden

De Veerhaven is tussen 1852 en 1854 gegraven en daarmee de start geweest van de Rotterdamse groei als wereldhaven. Direct na oplevering in 1854 bleek de haven al niet meer te voldoen als zeehaven door de opkomst van stoomschepen. Dat neemt niet weg dat bijna alle grote Rotterdamse rederijen rond de Veerhaven zijn begonnen of er belangrijke jaren hebben doorgebracht, zoals de Holland-Amerika lijn, de Rotterdamse Lloyd, en Van Nievelt Goudriaan en Co. (Bron: www.bos-rotterdam.nl/naamloze-pagina/duplicatie-of-historie-Veerhaven-door-Elza-de-Winter) Dat ook de firma Van Uden hier een voornaam pand neerzette was dan ook niet verwonderlijk en het pand heeft daarom vanuit stedebouwkundig oogpunt een hoge cultuurhistorische waarde.

Architectuurhistorische waarden

Dit pand van De Roos en Overheijder is een van de hoogtepunten binnen hun oeuvre. Het Rotterdamse duo was in die tijd een van de grootste en bekendste bureau's in Rotterdam met verschillende projecten in heel Nederland.¹ Naast diverse woningbouw projecten, kantoorgebouwen en fabriekshallen staan ook de bekende prestigieuze gebouwen als de Maaskade 113, het Rotterdams Lyceum, Het Sparta Stadion (Het Kasteel) en de Rode Olifant te Den Haag op hun naam. Behalve de Rationalistische architectuurstijl komen ook de Jugendstil en Art Nouveau terug tot in de kleinste details in zowel de bouwkundige als de interieurarchitectuur. Met name de totaal architectuur van dit architectenduo en de nog aanwezige gaafheid ervan maakt dat het pand een hoge architectuurhistorische waarde bevat.

Bouwhistorische waarden

Het pand kent relatief weinig bouwfasen. Het pand bezit echter wel veel bijzondere materialen, zoals natuursteen, smeedwerk en geprofileerde baksteen. De gaafheid van deze materialen en kunstvoorwerpen maken dat het pand ondanks weinig bouwfasen een hoge bouwhistorische waarde bezit.

Gebruikshistorische waarden

Het pand is voor lange tijd in gebruik geweest door de rederij Van Uden, die het pand ook heeft laten bouwen. Met name de toegepaste detailleringen verwijzen naar de gebruikers waardoor zij onlosmakelijk verbonden zijn met het pand. Hierdoor is ook de gebruikshistorische waarde hoog monumentaal.

5.3 Interne waardestelling

Algemeen

Van hoge monumentale waarde zijn die bouwkundige elementen of interieurafwerkingen die bijdragen aan de leesbaarheid van de oorspronkelijke situatie en de deelwaarden van de externe waardestelling onderbouwen. Daarbij is gekeken naar de gaafheid en authenticiteit van de toegepaste materialen. Van hoge monumentale waarde zijn ook die elementen die in een latere fase zijn aangebracht en van bijzondere kwaliteit of waarde zijn, ongeacht de ouderdom.

De opdrachtgever van het pand, de firma Gebr. Van Uden, heeft het pand lang gebruikt en ook andere aanpassingen verricht aan het pand. Gezien de veel mindere kwaliteit van de toegepaste architectuur en bouwmaterialen maakt dat deze bouwfasingen overwegend indifferent zijn gewaardeerd in plaats van positief.

Exterieur

Bouwmassa en gevels

De bouwmassa en gevels dateren voor het overgrote deel uit de oorspronkelijke periode en zijn kenmerkend voor het gebouw en zijn architectuur. Deze massa en buitengevels hebben dan ook een hoge monumentale waarde. De uitbouwen op de oorspronkelijke binnenplaatsen en tussen beide vleugels op de verdiepingen zijn uit een latere fase en hebben een indifferente monumentale waarde. Ook is te zien dat de kozijnen nieuw zijn en in een latere fase zijn vergoot. Ook deze buitenkozijnen hebben een indifferente monumentale waarde.

In de erker aan de voorgevel zijn aluminiumkozijnen toegepast. Uit de oudste tekeningen van 1946 is op te maken dat deze zijn aangebracht ter vervanging van bestaande kozijnen. Gezien het materiaalgebruik en de profileringen hebben deze kozijnen een indifferente monumentale waarde. (NB: het glas-in-lood van de bovenlichten dateert wel uit de oorspronkelijke periode en is herplaatst. Dit heeft wel een hoge monumentale waarde).

Interieur

Binnenwanden

Ook het merendeel van de binnenwanden, met name in het eerste deel van het pand, dateren uit de oorspronkelijke periode en dragen bij aan de oorspronkelijke opzet. Deze hebben een hoge monumentale waarde. De nieuwe, overwegend lichte scheidingswanden in de kelder, kantoren en woning hebben een indifferente monumentale waarde. Eveneens van indifferente waarde zijn de kleine stukjes wand op de eerste verdieping in het linkerdeel. Op de blauwdrukken (zie pagina's hierna) is te zien dat de toegang aan de andere zijde heeft gezeten in verband met een schoorsteen en looproute. Het is mogelijk maar niet aannemelijk dat dit bij de oorspronkelijke bouw anders is uitgevoerd. Aannemelijk is dat de pui is veranderd na het dichtmaken van het voormalige lichthof en verwijdering van de schoorsteen. De pui en deur zelf zijn vermoedelijk hergebruikt en hebben wel een hoge monumentale waarde.

Boven: Fragment van doorsnede E-F op de blauwdruk

Onder: De huidige situatie is gespiegeld.

Verdiepingsvloeren

Vrijwel alle vloeren zijn uit de oorspronkelijke bouwfase en hebben een hoge monumentale waarde. Alleen de vloeren van de latere uitbouwen tussen de beide vleugels aan de achterzijde van het pand hebben een indifferente monumentale waarde.

Kap

De kapconstructie is nog grotendeels gaaf. De hoogte is kenmerkend voor het pand met zijn architectuur en heeft een hoge monumentale waarde. Ook de leien op het dak als afwerking hebben een hoge monumentale waarde. De afwerkingen aan de binnenzijde zijn recent aangebracht en hebben een indifferente monumentale waarde.

De constructies en afwerkingen van de platte daken van de latere afwerkingen hebben een indifferente monumentale waarde. Ook de dakafwerkingen van de overige platte daken zijn indifferent qua waarden.

Binnendeuren

De deuren en kozijnen dateren voor het overgrote deel uit de oorspronkelijke periode. Met name die in de kantoren op de verschillende verdiepingen, alsmede in de gevels hebben om deze reden een hoge monumentale waarde. Die in het woongedeelte op de zolder en een enkele deur binnen de kantoorruimten zijn later aangebracht en hebben een indifferente monumentale waarde. Ook de deuren in de kelder die in de lichte scheidingswanden zijn aangebracht hebben een indifferente monumentale waarde.

Trappen

Vrijwel alle trappen dateren uit de oorspronkelijke periode en dragen bij aan de architectuur van het pand. Zij hebben samen met de balustrade en handgrepen een hoge monumentale waarde.

Afwerkingen

Het merendeel van de afwerkingen van het interieur, met name in de oudere kantoorgedeelten, zijn origineel, gaaf en bijzonder te noemen. Met name de gaafheid en compleetheid

van de architectuur tot in detail met bijbehorende kunstwerken, zoals tegeltableaus, schilderijen, en glas in lood maken dat deze afwerkingen van hoge monumentale waarde zijn. Ook de afwerkingen van de toegepaste bouwmaterialen zoals de bakstenen van de wanden en troggewelfjes alsmede de verschillende oorspronkelijke vloerafwerkingen hebben een hoge monumentale waarde. Van indifferente monumentale waarde zijn die afwerkingen die later zijn toegepast zoals tapijt en lamelparket. In de woning op de bovenste verdieping zijn geen historische afwerkingen aangetroffen.

Overige elementen

De banken in de linkergang dateren vermoedelijk uit de oorspronkelijke periode en completeren het geheel. Ook deze hebben een hoge monumentale waarde. Dit geldt eveneens voor de lampen in de hal evenals die in de directiekamers. Daarnaast zijn ook de glas-in-lood ramen, zowel de oorspronkelijke als die in 1948 zijn aangebracht, van hoge monumentale waarde. Zij zijn niet alleen gemaakt door bekende glazeniers maar ook specifiek voor dit gebouw.

In verschillende kantoorruimten zijn nog originele schouwpartijen met gaskachels aanwezig, voorzien van houten elementen en tegeltableaus. Deze schouwpartijen hebben een hoge monumentale waarde. Dit geldt eveneens voor de vaste kasten die in de oorspronkelijke ruimten zijn aangebracht.

Na de Tweede Wereldoorlog wordt een lift aangebracht in het rechter deel. Deze heeft gezien de zeldzaamheid een indifferente monumentale waarde.

BRONNEN/LITERATUURLIJST

Bij het onderzoek zijn verschillende bronnen (archieven, websites, etc) en literatuur geraadpleegd.

Bronnen:

- Gemeentearchief Rotterdam;
- Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE);
- Archieven.nl;
- Openbaar bouwregisters gemeenten;
- www.Delfer.nl;
- Archieven Kadaster;
- Krantenarchieven;
- Het Geheugen van Nederland;
- Het Nationaal archief (NA);

Literatuur:

BERENS, H. E. M. (2001); W.N. Rose, 1801-1877, Stedenbouw, civiele techniek en architectuur; NAI, Rotterdam.

BOT, P (2009); Vademecum historische bouwmaterialen, installaties en infrastructuur; Uitgeverij Veerhuis, Alphen a/d Maas EERENBEEMT, M. van den, en HASSELINGHUIS, E.J. & H. Janse (2005); Bouwkundige termen, Verklarend woordenboek van de westerse architectuur- en bouwhistorie; Primavera Pers, Leiden.

HEMERT, R. (2001); Houtconstructies, balklagen gebinten kapconstructies. ; Stichting Nationaal Restauratie Centrum, Amsterdam

HUNEN, M. van. (2012); Historisch Metselwerk (1850-2000); Wbooks, Zwolle

JANSE, H. (1989) Houten kappen in Nederland 1000-1940; Delfse Universitaire Pers, Delft .

Schelpenkade 13
2313 ZT Leiden
tel. 06 41884179
bureau@moned.nl
www.moned.nl